

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และ ข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเป็นการสรุปสาระสำคัญของวิทยานิพนธ์ทั้งหมด อันได้แก่วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย ขอบอภิปราย และ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2518 ในเขตการศึกษา 7

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ยกเว้นโรงเรียนมัธยมแบบประสม) ในเขตการศึกษา 7 ที่เปิดสอนตามหลักสูตรฉบับใหม่ โรงเรียนต่าง ๆ ดังกล่าวมีทั้งสิ้น 15 โรงเรียน บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนดังกล่าวแบ่งเป็น 7 ประเภท คือ

1.1. ผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนละ 4 คน เป็นจำนวนทั้งสิ้น 60 คน

1.1 หัวหน้าหมวดวิชาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 8 หมวดวิชาคือ หมวดวิชาภาษาไทย หมวดวิชาสังคมศึกษา หมวดวิชาพลานามัย หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ หมวดวิชาคณิตศาสตร์ หมวดวิชาภาษาอังกฤษ หมวดวิชาศิลปศึกษา และหมวดวิชาศิลปปฏิบัติ โรงเรียนละ 8 คน เป็นจำนวนทั้งสิ้น 120 คน

1.3 อาจารย์ผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในหมวดวิชาต่าง ๆ ทั้ง 8 หมวดวิชา ดังกล่าวข้างต้น โดยสุ่มมาจากทุกโรงเรียน ทุกหมวดวิชา หมวดละ 2 คน รวมเป็นอาจารย์ผู้สอนทั้งสิ้น 240 คน

- 1.4 เจ้าหน้าที่แนะแนว โรงเรียนละ 1 คน เป็นจำนวนทั้งสิ้น 15 คน
 1.5 เจ้าหน้าที่ทะเบียน โรงเรียนละ 1 คน เป็นจำนวนทั้งสิ้น 15 คน
 1.6 เจ้าหน้าที่วัดผลการศึกษา โรงเรียนละ 1 คน เป็นจำนวนทั้งสิ้น 15 คน
 1.7 เจ้าหน้าที่ห้องสมุด โรงเรียนละ 1 คน เป็นจำนวนทั้งสิ้น 15 คน

ฉะนั้นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 480 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสำรวจปัญหาซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบบสำรวจปัญหานี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งวิชาต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเอกสาร งานวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นเครื่องช่วยชี้แนวทาง ข้อมูลต่าง ๆ นี้จะประกอบไปด้วยสาระสำคัญเกี่ยวกับ 1) ทฤษฎีและหลักการต่าง ๆ เกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตร โดยเฉพาะเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติในโรงเรียน 2) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับใหม่ 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2503 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับใหม่

ลักษณะของแบบสำรวจ

แบบสำรวจมีทั้งหมด 14 ชุดคือ

แบบสำรวจชุดที่ 1	สำหรับผู้บริหารโรงเรียน
แบบสำรวจชุดที่ 2	สำหรับหัวหน้าหมวดวิชา 8 หมวด
แบบสำรวจชุดที่ 3-ชุดที่ 10	สำหรับอาจารย์ในหมวดวิชาต่าง ๆ 8 หมวด
แบบสำรวจชุดที่ 11	สำหรับ เจ้าหน้าที่แนะแนว
แบบสำรวจชุดที่ 12	สำหรับ เจ้าหน้าที่ทะเบียน
แบบสำรวจชุดที่ 13	สำหรับ เจ้าหน้าที่วัดผลการศึกษา
แบบสำรวจชุดที่ 14	สำหรับ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด

แบบสำรวจทั้ง 14 ชุด ข้างต้น มีลักษณะแตกต่างกันดังนี้คือ

1. แบบสำรวจชุดที่ 1 เป็นแบบสำรวจสำหรับผู้บริหารโรงเรียน แบบสำรวจชุดนี้มี 2 ตอน ตอนที่ 1 ได้แก่ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสำรวจ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ ตอนที่ 2

ได้แก่ปัญหาการใช้หลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

2. แบบสำรวจชุดที่ 2 เป็นแบบสำรวจสำหรับหัวหน้าหมวดวิชา 8 หมวด คึงกล่าวข้างต้น ซึ่งมีลักษณะเหมือนกันทุกประการ แบบสำรวจชุดนี้แบ่งเป็น 3 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสำรวจ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ
ตอนที่ 2 ได้แก่ ปัญหาการใช้หลักสูตรของหัวหน้าหมวดวิชา แบ่งเป็น 2 ตอนย่อย คือ ตอนที่ 2 ก. จะมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ ส่วนตอนที่ 2 ข. จะมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า
ตอนที่ 3 ได้แก่โครงการปรับปรุงในหมวดวิชา มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

3. แบบสำรวจชุดที่ 3-ชุดที่ 10 เป็นแบบสำรวจสำหรับอาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชา 8 หมวด คึงกล่าวข้างต้น แต่ละชุดมีรายละเอียดแตกต่างกัน แต่ทุกชุดจะแบ่งเป็น 2 ตอนคือ
ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสำรวจ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ
ตอนที่ 2 ได้แก่ปัญหาในการใช้หลักสูตรของอาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาต่าง ๆ แบบสำรวจตอนนี้ แบ่งเป็น 2 ตอนย่อย คือ ตอนที่ 2 ก. มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ ตอนที่ 2 ข. มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า

4. แบบสำรวจชุดที่ 11 - ชุดที่ 14 เป็นแบบสำรวจสำหรับเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่แนะแนว เจ้าหน้าที่ทะเบียน เจ้าหน้าที่วัดผลการศึกษา และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ตามลำดับ แบบสำรวจทั้ง 4 ชุด คึงกล่าว แต่ละชุดจะแบ่งเป็น 2 ตอนคือ
ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสำรวจ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ และแบบเติมคำ
ตอนที่ 2 เป็นปัญหาในการใช้หลักสูตร แบ่งเป็น 2 ตอนย่อย คือ ตอนที่ 2 ก. มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตอนที่ 2 ข. เป็นแบบคำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสำรวจทุกฉบับทางไปรษณีย์ โดยส่งไปยังผู้อำนวยการโรงเรียน หรืออาจารย์ใหญ่ และขอความกรุณาให้ท่านช่วยส่งต่อไปยังกลุ่มประชากรในโรงเรียนอีกทอดหนึ่ง ในการส่งคืนแบบสำรวจ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรืออาจารย์ใหญ่จะเป็นผู้รวบรวมแบบสำรวจทุกฉบับในโรงเรียนของตน แล้วส่งทางไปรษณีย์มายังผู้วิจัย โดยผู้ตอบทุกคนไม่ต้องลงชื่อใน

แบบสำรวจ หนึ่งผู้วิจัยได้แบบของกระดาษปิดวงตราไปรษณียากร และเจ้าหน้าที่ผู้วิจัยไว้
เรียบร้อยทุกโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสำรวจตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคลมาหาค่าร้อยละและเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
2. นำข้อคำถามในตอนที่ 2ก. ของแบบสำรวจสำหรับหัวหน้าหมวดวิชา และอาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชา มาหาค่าความถี่ คิดคะแนนดิบ แล้วเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
3. นำข้อคำถามในตอนที่ 2 ของแบบสำรวจสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ข้อคำถามในตอนที่ 2ข. ของแบบสำรวจสำหรับหัวหน้าหมวดวิชา และอาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชา และข้อคำถามในตอนที่ 2ก. ของแบบสำรวจสำหรับเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ มาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง ในการวิเคราะห์หลักว่า ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.5 ขึ้นไป จัดอยู่ในระดับที่มีปัญหามาก และจะเสนอแต่เพียงข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.5 ขึ้นไป ส่วนข้อที่มีช่องไม้โคกปฏิบัติ จะแจ้งนับความถี่เท่านั้น
4. รวบรวมข้อมูล 2 ด้าน คือ ด้านที่เกี่ยวกับโครงการปรับปรุงภายในหมวดวิชาตามความเห็นของหัวหน้าหมวดวิชา และปัญหาอื่น ๆ ที่เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในโรงเรียนประสบไว้ ประกอบการอภิปรายและเสนอแนะ

สรุปผลของการวิจัย

ลำดับขั้นตอนในการสรุปมีดังนี้คือ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสำรวจทั้งหมด
2. ปัญหาการไหลหลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียน
3. ปัญหาการไหลหลักสูตรของหัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ (แยกกล่าวที่ละหมวดวิชา โดยรวมปัญหาของหัวหน้าหมวดวิชา และอาจารย์ผู้สอนในแต่ละหมวดเข้าด้วยกัน)
4. ปัญหาการไหลหลักสูตรของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในโรงเรียน

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสำรวจทั้งหมด

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสำรวจ จำแนกตามวุฒิทางวิชาชีพ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน และการเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่

ก. วุฒิทางวิชาชีพ บุคลากรในโรงเรียนเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 96.18 มีวุฒิในระดับตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป และมีบุคลากรเพียงส่วนน้อยคือร้อยละ 3.82 ที่มีวุฒิในระดับปริญญาโท

บุคลากรต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะมีวุฒิในระดับปริญญาตรี นอกจากนั้นยังมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 25 หัวหน้าหมวดศึกษาร้อยละ 26.92 อาจารย์ผู้สอนร้อยละ 25.12 และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ร้อยละ 14.29 ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี

ข. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ผู้สอนและเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายส่วนใหญ่เพียงเคยดำรงตำแหน่งปัจจุบันเป็นระยะเวลาเพียงไม่ถึง 1 ปี แต่ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ ส่วนใหญ่เคยดำรงตำแหน่งปัจจุบันมาเป็นเวลาตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

มีอาจารย์ผู้สอนเพียงส่วนน้อยคือ ร้อยละ 21.18 เท่านั้นที่เคยสอนตั้งแต่ 3-5 ปี และร้อยละ 22.66 เท่านั้นที่เคยสอนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

โดยส่วนรวมบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่คือร้อยละ 35.09 เคยดำรงตำแหน่งปัจจุบันตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป อันที่จริงลงมาตามลำดับคือ บุคลากรร้อยละ 24.10 ดำรงตำแหน่งปัจจุบันต่ำกว่า 1 ปี ร้อยละ 22.43 ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน ตั้งแต่ 3-5 ปี และร้อยละ 18.38 เคยดำรงตำแหน่งปัจจุบันตั้งแต่ 1-3 ปี

ค. การเข้ารับการอบรมสัมมนา บุคลากรในโรงเรียนร้อยละ 53.94 เคยเข้ารับการอบรม และมีบุคลากรร้อยละ 46.06 ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรม อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ซึ่งมีจำนวนมากถึงร้อยละ 71.43 ไม่เคยเข้าร่วมประชุมสัมมนาหรืออบรมเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่เลย แต่ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรม

มีผู้บริหารเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 25 หัวหน้าหมวดวิชาเป็นจำนวนร้อยละ 20.20 อาจารย์ผู้สอนเป็นจำนวนร้อยละ 71.43 และเจ้าหน้าที่เป็นจำนวนถึงร้อยละ 23.21 ที่ไม่เคยเข้าร่วมประชุมสัมมนาหรืออบรมเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่เลย

2. ปัญหาการใช้หลักสูตรของผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนประสบสิ่งที่เป็นปัญหา 2 ข้อ ข้อที่เป็นปัญหาระดับสูงสุดคือ การขาดแคลนหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ปัญหาระดับรองลงมา คือการไม่สามารถจัดหลักสูตรหมวดวิชาชีพ ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

3. ปัญหาการใช้หลักสูตรของหมวดวิชาต่าง ๆ

ปัญหาการใช้หลักสูตรของหมวดวิชาต่าง ๆ ซึ่งแต่ละหมวดจะมีข้อมูลสรุปเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้คือ

1. วิธีสอน
2. การใช้สถานที่ วัสดุ และอุปกรณ์การสอน
3. ความพอเพียงของเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร
4. วิธีวัดผล
5. วิธีออกข้อสอบ
6. วิธีให้ระดับคะแนน
7. ปัญหาการใช้หลักสูตร

ปัญหาการใช้หลักสูตรของหมวดวิชาต่าง ๆ มีดังนี้คือ

ก. หมวดวิชาภาษาไทย

1. วิธีสอน วิธีสอนที่หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้อาจารย์ใช้มากและวิธีสอนที่อาจารย์ใช้ตรงกันมากคือ การบรรยาย การแบ่งกลุ่มคนคนๆ และการฝึกทักษะ นอกจากนั้น หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำ ให้อาจารย์สอนโดยการอภิปรายมาก แต่อาจารย์ใช้วิธีนี้น้อย และให้นักเรียนท่องจำมาก

เป็นที่น่าสังเกตว่าไม่มีอาจารย์ภาษาไทยที่สอนแบบโครงการเลย

2. การใช้สถานที่ วัสดุ และอุปกรณ์การสอน อาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทย ส่วนใหญ่ ไม่มีห้องปฏิบัติการทางภาษา และวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้สอน อาจารย์ส่วนใหญ่จะสอนในห้องเรียนธรรมดา

วัสดุและอุปกรณ์การสอนที่หมวดวิชานี้ขาดมากที่สุดคือสไลด์ รองลงมาตามลำดับได้แก่ แผนภาพใช้กับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ หนูจำลอง แผ่นเสียงและเครื่องเล่นแผ่นเสียง เทปและเครื่องเล่นเทป

เป็นที่น่าสังเกตว่า หมวดวิชาภาษาไทยของโรงเรียนต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีเทป และเครื่องเล่นเทป แผ่นเสียง และเครื่องเล่นแผ่นเสียง แต่ก็มีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ

3. ความพอเพียงของเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรหมวดวิชานี้ มีหนังสือหลักสูตร คู่มือหลักสูตร หนังสืออ่านประกอบ และคู่มือการประเมินผลไม่พอเพียงกับความต้องการ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีประมวลการสอน และโครงการสอนวิชาภาษาไทย ในคานแบบเรียนครูวิชาภาษาไทย 14 คน มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีแบบเรียนพอเพียง แต่มีครูอีก 12 คน ที่มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนยังมีแบบเรียนไม่พอเพียง

4. วิธีวัดผล วิธีวัดผลที่หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้อาจารย์ใช้มากและวิธีวัดผลที่อาจารย์ใช้ตรงกันมากคือ การสอบข้อเขียนแบบอัตนัยและปรนัย และการตรวจผลงาน หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้อาจารย์สอบปากเปล่ามาก แต่อาจารย์ใช้วิธีนี้น้อย และใช้วิธีสอบข้อเขียนแบบอัตนัย การสังเกต และการสอบข้อเขียนแบบปรนัยมาก

5. วิธีออกข้อสอบ วิธีออกข้อสอบในหมวดวิชานี้มี 2 วิธี วิธีที่ครูใช้มากที่สุดได้แก่ การให้อาจารย์ผู้สอนออกเอง มีเพียงส่วนน้อยที่คณะกรรมการของโรงเรียนเป็นผู้ออกข้อสอบ

6. วิธีให้ระดับคะแนน วิธีให้ระดับคะแนนของหมวดวิชานี้มี 2 วิธี วิธีที่ใช้มากที่สุดคือ ให้อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ให้ระดับคะแนน รองลงมาคือให้คณะกรรมการของโรงเรียนเป็นผู้ให้ระดับคะแนน

7. ปัญหาการใช้หลักสูตร

7.1 ปัญหาที่หัวหน้าหมวดวิชาประสบ ปัญหาระดับสูงสุดที่หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยประสบ คือการขาดครู และการขาดแบบเรียน ปัญหาระดับรองลงมาตามลำดับได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการเปิดสอนรายวิชาต่าง ๆ ตามโปรแกรม และปัญหาในการจัดหาอุปกรณ์การสอน

7.2 ปัญหาที่อาจารย์ผู้สอนประสบ มีมากถึง 7 ปัญหา ปัญหาระดับสูงสุดที่อาจารย์วิชาภาษาไทยประสบคือ การขาดหนังสืออ่านประกอบในวิชารวดคดี ปัญหาระดับรองลงมาได้แก่

ปัญหาในการเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมในการสอน ปัญหาในการสอน "การใช้ภาษา"
 ปัญหาในการประเมินผลนักเรียนในครอบครัวทั้ง 4 ทักษะ การกำหนดเวลาในหลักสูตรน้อยเกินไป
 จนนักเรียนไม่มีเวลาพอสำหรับคนควา ปัญหาในการสอนให้ได้เนื้อหาวิชาครบตามที่หลักสูตร
 กำหนด และปัญหาในการสอนวิชาหลักภาษาไทยให้สัมพันธ์กับวิชาวรรณคดี

ข. หมวดวิชาสังคมศึกษา

1. วิธีสอน วิธีสอนที่หัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษาแนะนำให้อาจารย์ใช้มาก
 และวิธีสอนที่อาจารย์ใช้ตรงกันมากคือ การบรรยาย การอภิปราย และการแบ่งกลุ่มคนควา
 หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้อาจารย์ใช้วิธีสอนแบบการศึกษานอกสถานที่มาก แต่อาจารย์ใน
 หมวดวิชาใช้วิธีนี้น้อย และใช้วิธีสอนแบบแก้ปัญหามาก

2. การใช้สถานที่ วัสดุ และอุปกรณ์การสอน อาจารย์หมวดวิชาสังคมศึกษา
 ส่วนใหญ่ ไม่มีห้องสังคมศึกษาและวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการสอน อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ห้อง
 เรียนธรรมดาเป็นสถานที่สอน

วัสดุและอุปกรณ์การสอนที่หมวดวิชานี้ขาดมากที่สุดได้แก่ ภาพยนต์และ
 ฟิล์มสตริป รองลงมาตามลำดับได้แก่ แผนที่กับเครื่องฉายภาพขามสี่ระยะ สไลด์ เทป
 และเครื่องเล่นเทป หุ่นจำลอง และแผนภูมิ

เป็นที่น่าสังเกตว่า หมวดวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนส่วนใหญ่มีแผนภูมิ
 ลูกโลก แผนที่ และหุ่นจำลอง แต่ก็มีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ

3. ความพอเพียงของเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร หมวดวิชาสังคมศึกษา
 ในโรงเรียนต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีหลักสูตร คู่มือหลักสูตร ประมวลการสอน โครงการสอน หนังสือ
 อ่านประกอบ และคู่มือการประเมินผลการเรียน สำหรับใช้ในหมวดวิชา แต่มีจำนวนไม่เพียงพอ
 กับความต้องการ โรงเรียนต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีแบบเรียนสำหรับวิชาสังคมศึกษาพอเพียง

4. วิธีวัดผล อาจารย์ในหมวดวิชาสังคมศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีวัดผลตรงกับวิธี
 ที่หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้ใช้มากที่สุด วิธีวัดผลที่ใช้มากที่สุดได้แก่ การสอบข้อเขียนแบบอัตนัย และ
 ประนัย การตรวจผลงาน และการสังเกต

5. วิธีออกข้อสอบ หัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษาเห็นว่าวิธีออกข้อสอบของ

หมวดวิชานี้ใช้วิธีให้อาจารย์ผู้สอนออกข้อสอบเองแต่เพียงวิธีเดียว อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาส่วนใหญ่ก็ออกข้อสอบเอง มีอาจารย์บางคนที่ใช้ข้อสอบของคณะกรรมการของโรงเรียน

6. วิธีให้ระดับคะแนน ส่วนใหญ่อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ให้ระดับคะแนนแก่นักเรียน

7. ปัญหาการใช้หลักสูตร

7.1 ปัญหาที่หัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษาประสบ มีมากถึง 9 ข้อ ข้อที่เป็นปัญหาระดับสูงสุดคือการขาดแบบเรียน ปัญหาระดับรองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ปัญหาในการจัดหาอุปกรณ์การสอน การขาดครู การขาดงบประมาณที่จะดำเนินงานในหมวดวิชา การเปิดสอนรายวิชาต่าง ๆ ตามโปรแกรม การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การเปิดวิชาเลือก การกำหนดเวลาในหลักสูตรน้อยเกินไปจนไม่เพียงพอที่จะสอนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ให้ครบตามหลักสูตร ปัญหาอันับสุดท้ายก็คือปัญหาในการร่วมกับกลุ่มโรงเรียนจัดการ ประชุมสัมมนาหรืออบรมครูในหมวดวิชา

7.2 ปัญหาที่อาจารย์ผู้สอนประสบ มีทั้งหมด 5 ปัญหา ปัญหาระดับสูงสุดคือการที่หลักสูตรกำหนดเวลาน้อยเกินไปจนไม่เพียงพอที่จะให้นักเรียนคนคว่า ระดับรองลงมาตามลำดับได้แก่ ปัญหาในการสอนนักเรียนให้เข้าใจและรู้วิธีแก้ปัญหของสังคม ปัญหาในการเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมในการสอน เนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรกับเวลาที่ให้สอนไม่สมดุลกัน และปัญหาในการหาหลักฐานในสังคมมาใช้ในการสอน

ค. หมวดวิชาพลานามัย

1. วิธีสอน วิธีสอนที่หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัยแนะนำให้อาจารย์ในหมวดวิชาใช้มาก และวิธีสอนที่อาจารย์ใช้ตรงกันมากคือ การฝึกปฏิบัติ การฝึกทักษะ และการสาธิต หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้อาจารย์ใช้วิธีการแบ่งกลุ่มคนความาก แต่อาจารย์ใช้วิธีนี้น้อย และใช้วิธีการบรรยายมาก

2. การใช้สถานที่ วัสดุ และอุปกรณ์การสอน อาจารย์ในหมวดวิชาพลานามัยส่วนใหญ่ใช้โรงพลศึกษาเป็นสถานที่สอน

โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีโรงพลศึกษาและสนามแบดมินตัน ส่วนใหญ่จะมีสนามบาสเกตบอลแต่ก็ไม่เพียงพอกับความต้องการ

วัสดุและอุปกรณ์การสอนที่หมวดวิชานี้ขาดมากที่สุดคือ หุ่นจำลอง รองลงมา

ตามลำดับได้แก่ สไลด์ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกกิจกรรม ข้างหวะ และอุปกรณ์สำหรับฝึกกรีฑา และกีฬา

เป็นที่น่าสังเกตว่า หมวดวิชานี้ส่วนใหญ่มีอุปกรณ์สำหรับฝึกกรีฑา และกีฬา โต๊ะปิงปอง และอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกกิจกรรม ข้างหวะ แต่ก็ไม่เพียงพอกับความต้องการ

3. ความพอเพียงของเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร หมวดวิชาพลานามัย โรงเรียนส่วนใหญ่มีหลักสูตร คู่มือหลักสูตร โครงการสอน แบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบ แต่ก็ไม่เพียงพอกับความต้องการ และส่วนใหญ่ไม่มีประมวลการสอน

4. วิธีวัดผล อาจารย์ส่วนใหญ่ในหมวดวิชาใช้วิธีวัดผลตรงกับที่หัวหน้าหมวดวิชา แนะนำให้ใช้มาก ซึ่งได้แก่การสอบภาคปฏิบัติ การสอบข้อเขียนแบบอัตนัยและปรนัย และการตรวจผลงาน

5. วิธีออกข้อสอบ ส่วนใหญ่อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ออกข้อสอบเอง

6. วิธีให้ระดับคะแนน ใช้วิธีให้ครูผู้สอนเป็นผู้ให้ระดับคะแนนแต่เพียงวิธีเดียว

7. ปัญหาการใช้หลักสูตร

7.1 ปัญหาที่หัวหน้าหมวดวิชาประสบ หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัยประสบสิ่งที่เป็นปัญหามาก 4 ข้อ ข้อที่เป็นปัญหาระดับสูงสุด ได้แก่ การมีครูพลานามัยไม่พอเพียงกับจำนวนวิชาที่เปิดสอน ปัญหาระดับรองลงไปตามลำดับ ได้แก่การได้งบประมาณไม่พอเพียงที่จะดำเนินงานในหมวดวิชา การจัดลำดับวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาไม่ต่อเนื่องกัน และปัญหาเกี่ยวกับการร่วมกับกลุ่มโรงเรียนจัดการประชุมสัมมนาหรืออบรมครูให้เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรพลานามัย

7.2 ปัญหาที่อาจารย์ผู้สอนประสบ ข้อที่เป็นปัญหาระดับสูงสุด ได้แก่การขาดวัสดุอุปกรณ์และเครื่องกีฬา ระดับรองลงมาตามลำดับ ได้แก่ การเปิดวิชาบังคับเลือกและวิชาเลือก และปัญหาในการจัดเวลาให้นักเรียนค้นคว้า

ง. หมวดวิชาวิทยาศาสตร์

1. วิธีสอน วิธีสอนที่หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้อาจารย์ใช้มาก และวิธีสอนที่อาจารย์ใช้ตรงกันมากคือ การบรรยาย และการปฏิบัติการในห้องทดลอง หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้อาจารย์ใช้วิธีสาธิตมากแต่อาจารย์ใช้วิธีนี้น้อย และใช้วิธีแบ่งกลุ่มคนความมาก

2. การใช้สถานที่ วัสดุ และอุปกรณ์การสอน อาจารย์ในมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ ส่วนใหญ่สอนในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ อาจารย์ส่วนใหญ่มีสถานที่และวัสดุสำหรับใช้ในการสอนไม่เพียงพอ กล่าวคือ โรงเรียนส่วนใหญ่มีห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์และห้องเรียนที่มีโต๊ะสาธิตแต่ก็ไม่เพียงพอด้วยความต้องการ

นอกจากนั้น มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีเครื่องมือและวัสดุสำหรับการทดลอง สไลด์ และหุ่นจำลอง แต่ก็ไม่เพียงพอด้วยความต้องการ

วัสดุและอุปกรณ์การสอนที่มหาวิทยาลัยนี้ขาดมากที่สุดคือ ฟิล์มสตริป รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ แผนภาพใช้กับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ หุ่นจำลอง และสไลด์

3. ความพอเพียงของเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร ส่วนใหญ่มหาวิทยาลัยนี้มีเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรทุกประเภทไม่พอเพียง (ยกเว้นแบบเรียนซึ่งมหาวิทยาลัยนี้มีใช้อย่างพอเพียง)

4. วิธีวัดผล วิธีวัดผลที่หัวหน้ามหาวิทยาลัยแนะนำให้อาจารย์ในมหาวิทยาลัยใช้มาก และวิธีวัดผลที่อาจารย์ใช้ตรงกันมากคือ การสอบข้อเขียนแบบอัตนัยและปรนัย การตรวจผลงาน และการสังเกต หัวหน้ามหาวิทยาลัยแนะนำให้อาจารย์วัดผลโดยการสอบภาคปฏิบัติมาก แต่อาจารย์ใช้วิธีนี้น้อย และใช้วิธีการสอบข้อเขียนแบบปรนัยมาก

5. วิธีออกข้อสอบ ส่วนใหญ่อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ออกข้อสอบเอง

6. วิธีให้ระดับคะแนน ส่วนใหญ่อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ให้ระดับคะแนน

7. ปัญหาการใช้หลักสูตร

7.1 ปัญหาที่หัวหน้ามหาวิทยาลัยประสบ หัวหน้ามหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประสบสิ่งที่เป็นปัญหามาก 5 ข้อ ข้อที่เป็นปัญหาระดับสูงสุดได้แก่ การขาดแคลนแบบเรียน ปัญหาระดับรองลงมาตามลำดับได้แก่ ปัญหาในการจัดหาอุปกรณ์การสอน และการขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินงานในมหาวิทยาลัย การขาดครู และการกำหนดเวลาในการสอนน้อยเกินไป

7.2 ปัญหาที่อาจารย์ผู้สอนประสบ มีหลายข้อ ข้อที่เป็นปัญหาระดับสูงสุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือประกอบการสอน การจัดเนื้อหาวิชา การจัดเวลาที่จะให้นักเรียนค้นคว้า และการเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมในการสอน ตามลำดับ

จ. หมวดวิชาคณิตศาสตร์

1. วิธีสอน อาจารย์ในหมวดวิชาคณิตศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนตรงกับวิธีสอนที่หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้ใช้มาก ซึ่งได้แก่ การบรรยาย การฝึกทักษะ และการแก้ปัญหา

2. การใช้สถานที่ วัสดุ และอุปกรณ์การสอน อาจารย์ในหมวดวิชาคณิตศาสตร์ใช้ในห้องเรียนเป็นสถานที่สอน มีได้ใช้สถานที่เรียนอื่น ๆ เลย อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่มีห้องคณิตศาสตร์และวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่จะมีรูปทรงเรขาคณิตต่าง ๆ แต่ก็ไม่เพียงพอกับความต้องการ

วัสดุและอุปกรณ์ที่หมวดวิชานี้ขาดมากที่สุด คือแผนภาพใช้กับเครื่องฉายภาพ ข้ามศีรษะและฟิล์มสตริป รองลงมาตามลำดับได้แก่ สไลด์ และรูปทรงเรขาคณิตต่าง ๆ

3. ความพอเพียงของเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร ส่วนใหญ่หมวดวิชานี้มีหลักสูตร ใ้รงการสอน และแบบเรียนพอเพียง แต่มีคู่มือหลักสูตร ประมวลการสอน หนังสืออ่านประกอบ และคู่มือการประเมินผลไม่เพียงพอ

4. วิธีวัดผล วิธีวัดผลที่หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้อาจารย์ใช้มากและวิธีวัดผลที่อาจารย์ใช้ตรงกันมากคือ การตรวจผลงาน และการสอบข้อเขียนแบบอัตนัยและปรนัย หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้ใช้วิธีวัดผลแบบการสังเกตมาก แต่อาจารย์ใช้วิธีนี้น้อย และใช้วิธีสอบข้อเขียนแบบอัตนัยและวิธีสอบข้อเขียนแบบปรนัยมาก

5. วิธีออกข้อสอบ ส่วนใหญ่อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ออกข้อสอบเอง

6. วิธีให้ระดับคะแนน ส่วนใหญ่อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ให้ระดับคะแนน รองลงมาตามลำดับคือ หัวหน้าหมวดวิชา และเจ้าหน้าที่วัดผลเป็นผู้ให้ระดับคะแนน

7. ปัญหาการใช้หลักสูตร

7.1 ปัญหาที่หัวหน้าหมวดวิชาประสบ หัวหน้าหมวดวิชาประสบสิ่งที่เป็นปัญหามาก 6 ข้อ ข้อที่เป็นปัญหาระดับสูงสุดคือ การขาดครู ระดับรองลงมาตามลำดับ ได้แก่ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวิชาการด้านคณิตศาสตร์ การขาดแบบเรียน การจัดหาอุปกรณ์การสอน การจัดเวลาในการสอนน้อยเกินไปจนอาจารย์สอนเนื้อหาไม่ทันตามหลักสูตรกำหนด และปัญหาในการเปิดสอนรายวิชาต่าง ๆ ตามโปรแกรม

7.2 ปัญหาที่อาจารย์ผู้สอนประสบ อาจารย์ผู้สอนประสบสิ่งที่เป็นปัญหามาก

ถึง 5 ข้อ ข้อที่เป็นปัญหาระดับสูงสุดก็คือการมีเวลาไม่เพียงพอที่จะตรวจงานของนักเรียน ระดับรองลงมาตามลำดับ ได้แก่ การที่นักเรียนมีเวลาไม่พอเพียงในการทำแบบฝึกหัด ปัญหาเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ปัญหาในการเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมในการสอน ความไม่สมดุลระหว่างเนื้อหาวิชาในหลักสูตรกับเวลาที่ใช้สอน และปัญหาค่าบริการเกี่ยวกับการสอน

จ. หมวดวิชาภาษาอังกฤษ

1. วิธีสอน อาจารย์ในหมวดวิชาภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนตรงกับวิธีที่หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้ใช้มาก ซึ่งได้แก่การฝึกทักษะ การบรรยาย และการให้ท่องจำ
2. การใช้สถานที่ วัสดุ และอุปกรณ์การสอน อาจารย์ในหมวดวิชาภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ใช้ห้องเรียนธรรมดาเป็นสถานที่สอน อาจารย์ส่วนใหญ่ในหมวดวิชานี้ไม่มีห้องปฏิบัติการทางภาษา และวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการสอน
เป็นที่น่าสังเกตว่า หมวดวิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีฟิล์มสตริป แฉกภาพใช้กับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ แฉกเสียงและเครื่องเล่นแฉกเสียง ส่วนใหญ่จะมีเทป เครื่องเล่นเทป และแฉกภาพประกอบการสอน แต่ก็ไม่เพียงพอกับความต้องการ
วัสดุและอุปกรณ์การสอนที่หมวดวิชานี้ขาดมากที่สุดคือ ฟิล์มสตริป รองลงมาตามลำดับได้แก่ แฉกภาพใช้กับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ แฉกเสียง และเครื่องเล่นแฉกเสียง แฉกภาพประกอบการเรียน เทปและเครื่องเล่นเทป
3. ความเพียงพอของเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่มีเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรหมวดวิชาภาษาอังกฤษแทบทุกชนิดไม่เพียงพอ เอกสารประกอบการใช้หลักสูตรที่หมวดวิชานี้มี เพียงพอมิเพียงชนิดเดียวคือ แบบเรียน
4. วิธีวัดผล วิธีวัดผลที่หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้อาจารย์ใช้มากและวิธีวัดผลที่อาจารย์ใช้ตรงกันมาก มีเพียงวิธีเดียวคือ การสอบข้อเขียนแบบอัตนัยและปรนัย
หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้อาจารย์ใช้วิธีการสอบปากเปล่าและการตรวจผลงานมาก แต่อาจารย์ใช้วิธีทั้ง 2 นี้น้อย และใช้วิธีการสอบข้อเขียนแบบปรนัย และการสอบข้อเขียนแบบอัตนัยมาก

5. วิธีออกข้อสอบ ส่วนใหญ่อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ออกข้อสอบเอง รองลงมาได้แก่คณะกรรมการของโรงเรียนเป็นผู้ออกข้อสอบ

6. วิธีให้ระดับคะแนน ส่วนใหญ่อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ให้ระดับคะแนน

7. ปัญหาการใช้หลักสูตร

7.1 ปัญหาที่หัวหน้าหมวดวิชาประสพ หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษประสพสิ่งที่เป็นปัญหามากถึง 9 ข้อ ข้อที่เป็นปัญหาระดับสูงสุดคือการขาดแบบเรียน ปัญหาระดับรองลงมาตามลำดับได้แก่ การขาดงบประมาณสำหรับการดำเนินงานในหมวดวิชา ปัญหาการจัดหาอุปกรณ์การสอน การขาดครู การเปิดสอนรายวิชาต่าง ๆ ตามโปรแกรม การมีเวลาไม่เพียงพอในการสอน ความไม่สอดคล้องระหว่างประมวลการสอนกับหลักสูตร ปัญหาในการเปิดสอนวิชาเลือก และปัญหาในการร่วมกับกลุ่มโรงเรียนจัดการประชุมสัมมนาหรืออบรมอาจารย์ให้เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่

7.2 ปัญหาที่อาจารย์ผู้สอนประสพ สิ่งที่อาจารย์ภาษาอังกฤษประสพและเป็นปัญหามาก มีทั้งหมด 6 ข้อ ข้อที่เป็นปัญหาระดับสูงสุดได้แก่ การจัดเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ปัญหาระดับรองลงมาตามลำดับได้แก่ การจัดเวลาให้นักเรียนคนควา การประเมินผล การเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมในการสอนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรหมวดวิชาภาษาอังกฤษ และการบังคับให้นักเรียนสอบผ่านในแต่ละรายวิชาก่อนที่จะเรียนวิชาอื่น

ช. หมวดวิชาศิลปศึกษา

1. วิธีสอน วิธีสอนที่หัวหน้าหมวดวิชาศิลปศึกษาแนะนำให้อาจารย์ใช้มาก และวิธีสอนที่อาจารย์ใช้ตรงกันมาก คือ การฝึกทักษะ และการปฏิบัติ หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้อาจารย์ใช้วิธีสาธิตมาก แต่อาจารย์ใช้วิธีนี้น้อย และใช้วิธีบรรยายมาก

2. การใช้สถานที่ วัสดุ และอุปกรณ์การสอน อาจารย์ในหมวดวิชาศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีสถานที่และวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการสอน แต่ไม่เพียงพอกับความต้องการ อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ห้องเรียนธรรมดาเป็นสถานที่สอน

เป็นที่น่าสังเกตว่าไม่มีโรงเรียนใดเลยที่มีห้องศิลปศึกษาและห้องดนตรีอย่าง

เพียงพอ

วัสดุและอุปกรณ์การสอนที่หมวดวิชานี้ขาดมากที่สุดได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง หรือ เครื่องเล่นแผ่นเสียง รองลงไปตามลำดับ ได้แก่ หุ่นจำลอง และเครื่องเล่นดนตรี (ไทย,สากล)

3. ความเพียงพอของเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร โรงเรียนต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีหลักสูตร คู่มือหลักสูตร แบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบสำหรับหมวดวิชาศิลปศึกษาไม่พอเพียง แต่มีประมวลการสอน โครงการสอน และคู่มือการประเมินผลเพียงพอ

4. วิธีวัดผล วิธีวัดผลที่หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้อาจารย์ใช้มากและวิธีวัดผลที่อาจารย์ใช้ตรงกันมากที่สุดคือ การสอบภาคปฏิบัติ การตรวจผลงาน และการสอบข้อเขียนแบบปรนัย หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้อาจารย์ใช้การสอบข้อเขียนแบบอัตนัย และการสอบข้อเขียนแบบปรนัยน้อย แต่อาจารย์ใช้วิธีทั้ง 2 นี้มาก

5. วิธีออกข้อสอบ ใช้วิธีให้อาจารย์ผู้สอนออกข้อสอบเองแต่เพียงวิธีเดียว

6. วิธีให้ระดับคะแนน ส่วนใหญ่อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ให้ระดับคะแนน

7. ปัญหาการใช้หลักสูตร

7.1 ปัญหาที่หัวหน้าหมวดวิชาประสบ หัวหน้าหมวดวิชาศิลปศึกษาประสบสิ่งที่เป็นปัญหามากถึง 12 ข้อ ข้อที่เป็นปัญหาระดับสูงสุด คือปัญหาในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวิชาการด้านศิลปศึกษา ปัญหาระดับรองลงมาตามลำดับ ได้แก่ การขาดครู ความเพียงพอของเวลา กับเนื้อหาในแต่ละรายวิชา การร่วมมือกับกลุ่มโรงเรียน การขาดแบบเรียน การจัดหาอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น ความรู้ความสามารถของครูในการจัดลำดับคะแนน การนิเทศครูในหมวดวิชา การขาดงบประมาณ การจัดลำดับความต่อเนื่องของวิชาต่าง ๆ การเปิดสอนรายวิชาต่าง ๆ ตามโปรแกรม และการเปิดวิชาเลือก

ดังนั้นการใช้หลักสูตรวิชาศิลปศึกษาจึงประสบปัญหาทั้งในด้านการนิเทศอาจารย์ในหมวดวิชา การขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินงานในหมวดวิชา การร่วมมือกับกลุ่มโรงเรียน การจัดเนื้อหาวิชาในหลักสูตร การสอน การขาดครู การขาดแบบเรียน การขาดอุปกรณ์การสอน และปัญหาด้านการวัดผล

7.2 ปัญหาที่อาจารย์ผู้สอนประสบ อาจารย์ในหมวดวิชานี้ประสบสิ่งที่เป็นปัญหา

หลายข้อ แต่ปัญหาคงกล่าวไม่ถึงระดับที่เป็นปัญหามาก

๗. หมวดวิชาศิลปปฏิบัติ

1. วิธีสอน อาจารย์ส่วนใหญ่ในหมวดวิชาใช้วิธีสอนตรงกับวิธีที่หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้ใช้มาก ซึ่งได้แก่การฝึกปฏิบัติ การบรรยาย การแบ่งกลุ่มคนควา การแก้ปัญหา และการสาธิต

2. การใช้สถานที่ วัสดุ และอุปกรณ์ สถานที่ที่อาจารย์หมวดวิชานี้ใช้มากที่สุดคือ ห้องเรียน รองลงมาคือโรงฝึกงาน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีแปลงสาธิตทดลอง เรือนเพาะชำและห้องปฏิบัติการ ส่วนใหญ่จะมีโรงฝึกงานแต่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

โรงเรียนส่วนใหญ่จะมีเครื่องมือปฏิบัติและวัสดุสำหรับฝึกงานในหมวดวิชาศิลปปฏิบัติ แต่ก็ไม่เพียงพอ สำหรับเครื่องจักรกลและเครื่องมือโรงงาน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มี วัสดุและอุปกรณ์ที่หมวดวิชานี้ขาดมากที่สุด อันดับที่ 1 คือ เครื่องจักรกล อันดับที่ 2 ได้แก่แปลงสาธิตทดลอง และเรือนเพาะชำ อันดับที่ 3 ได้แก่ห้องปฏิบัติการและเครื่องมือโรงงาน

3. ความเพียงพอของเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรหมวดวิชานี้มีเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรทุกชนิดไม่เพียงพอต่อความต้องการ

4. วิธีวัดผล วิธีวัดผลที่หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้อาจารย์ใช้มากและวิธีวัดผลที่อาจารย์ใช้ ตรงกันมากคือ การตรวจผลงาน การสอบข้อเขียนแบบอัตนัยและปรนัย และการสอบภาคปฏิบัติ หัวหน้าหมวดวิชาแนะนำให้อาจารย์ใช้วิธีสอบข้อเขียนแบบปรนัยมาก แต่อาจารย์ใช้วิธีนี้น้อย และใช้วิธีการสังเกตมาก

5. วิธีออกข้อสอบ ใช้วิธีให้อาจารย์ผู้สอนออกข้อสอบแต่เพียงวิธีเดียว

6. วิธีให้ระดับคะแนน ใช้วิธีให้ครูผู้สอนเป็นผู้ให้ระดับคะแนนแต่เพียงวิธีเดียว

7. ปัญหาการใช้หลักสูตร

7.1 ปัญหาที่หัวหน้าหมวดวิชาประสบ หัวหน้าหมวดวิชาศิลปปฏิบัติในโรงเรียนต่าง ๆ ประสบสิ่งที่เป็นปัญหามาก 5 ข้อ ข้อที่เป็นปัญหาระดับสูงสุด คือ การขาดครู รองลงไปตามลำดับได้แก่ การขาดแบบเรียน การขาดอุปกรณ์การสอน การขาดงบประมาณในการดำเนินงานในหมวดวิชา และปัญหาในการเปิดสอนวิชาเลือก

7.2 ปัญหาที่อาจารย์ผู้สอนประสบ การสอนวิชาศิลปะปฏิบัติประสบสิ่งที่เป็น
 ปัญหามาก 4 ข้อ ปัญหาระดับสูงสุดคือ การมีเวลาให้นักเรียนฝึกปฏิบัติน้อยเกินไป ปัญหาระดับ
 รองลงมาตามลำดับคือ การเปิดสอนวิชาชีพให้สนองความต้องการของท้องถิ่น และจำนวนนักเรียน
 ที่เลือกเรียนในแต่ละรายวิชา

4. ปัญหาการใช้หลักสูตร ของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในโรงเรียน

ปัญหาที่เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ประสบในการใช้หลักสูตร มีดังต่อไปนี้คือ

ก. ปัญหาที่เจ้าหน้าที่หลายฝ่ายประสบ มีดังต่อไปนี้คือ

1. ปัญหาการขาดบุคลากร โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดเจ้าหน้าที่แนะแนว เจ้าหน้าที่
 ทะเบียน และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด แต่มีเจ้าหน้าที่วัดผลเพียงพอ

2. ปัญหาการขาดแคลน สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็น
 โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับงานค่าน
 แนะนำ คานทะเบียน และคานห้องสมุด แต่งานคานวัดผลไม่ประสบปัญหานี้

ข. ปัญหาที่เจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายประสบ (เรียงลำดับจากข้อที่เป็นปัญหาระดับสูงสุด
 ลงมาตามลำดับ) มีดังต่อไปนี้คือ

1. ปัญหาการใช้หลักสูตรของเจ้าหน้าที่แนะแนว

1.1 การขาดเจ้าหน้าที่แนะแนว

1.2 การขาดความร่วมมือจากผูปกครองในการแนะแนว

1.3 การให้ข้อมูลของบุคลากรในโรงเรียนในการแนะแนว

1.4 ความรอบรู้ของเจ้าหน้าที่แนะแนวเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่จะ
 ประโยชน์ในการแนะแนว

1.5 การขาดสถานที่สำหรับการให้บริการแนะแนวแก่นักเรียน

2. ปัญหาการใช้หลักสูตรของเจ้าหน้าที่ทะเบียน

2.1 การขาดแคลนครุภัณฑ์สำหรับใช้ในงานทะเบียน

2.2 การขาดแผนวัสดุที่จำเป็นสำหรับใช้ในงานทะเบียน

2.3 การขาดเจ้าหน้าที่ทะเบียน

3. ปัญหาการใช้หลักสูตรของเจ้าหน้าที่วัดผลการศึกษา

3.1 การกำหนดระยะเวลาให้ครูส่งผลการเรียนของนักเรียน

3.2 ความไม่ชัดเจนของระเบียบการประเมินผล

4. ปัญหาการใช้หลักสูตรของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

4.1 ความไม่เหมาะสมของขนาดของห้องสมุด

4.2 การขาดเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

4.3 การขาดหนังสืออ่านประกอบตามหลักสูตรใหม่

4.4 การขาดเครื่องมือ เครื่องใช้

4.5 การจัดการห้องสมุดให้เหมาะสมกับหลักสูตรใหม่

เป็นที่น่าสังเกตว่า เจ้าหน้าที่ที่ประสบปัญหามากที่สุดอันดับแรกคือเจ้าหน้าที่แนะแนวและเจ้าหน้าที่ห้องสมุด อันดับรองลงมาได้แก่เจ้าหน้าที่ทะเบียน อันดับสุดท้ายได้แก่เจ้าหน้าที่วัดผลการศึกษา

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปมาแล้วข้างต้น ซึ่งเป็นปัญหาของผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชา ตลอดจนปัญหาของเจ้าหน้าที่ทั้ง 4 ฝ่าย เมื่อพิจารณาโดยรวมทั้งหมดแล้ว สรุปเป็นปัญหาของการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2518 ในเขตการศึกษา 7 ได้ในคานต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

บุคลากร โรงเรียนขาดบุคลากรหลายฝ่าย คือ ขาดอาจารย์ผู้สอนในทุกหมวดวิชา ขาดเจ้าหน้าที่แนะแนว เจ้าหน้าที่ทะเบียน และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด นอกจากนั้นยังมีอาจารย์ผู้สอนผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชาและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ อีกมากที่ยังไม่ได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ การที่อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้ารับการอบรมนี้มีผลทำให้อาจารย์ผู้สอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมวดวิชาสังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ขาดความรู้เกี่ยวกับการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในการสอน และยังสอนโดยใช้การบรรยายมาก

วัสดุ อุปกรณ์และสถานที่ โรงเรียนขาดสถานที่ที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน กล่าวคือขาดสถานที่พิเศษสำหรับทำกิจกรรมในทุกหมวดวิชา ขาดสถานที่สำหรับให้บริการแนะแนว

แก่นักเรียน ชาติห้องสมุดที่มีขนาดพอเหมาะแก่กับจำนวนผู้ใช้ อาจารย์ส่วนใหญ่แมกระทั่งอาจารย์
ในมหาวิทยาลัยภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ศิลปศึกษา และศิลปปฏิบัติต่างก็ใช้ห้องเรียนเป็นสถานที่สอน
มากที่สุด มีเพียงมหาวิทยาลัยพณานัมย และวิทยาศาสตร์ เท่านั้นที่ใช้ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์
และโรงพลศึกษา เป็นสถานที่สอนมากกว่าใช้ห้องเรียนธรรมดา

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในการสอนวิชาภาษาไทย และภาษาอังกฤษ อาจารย์ผู้สอนแทบจะไม่
ใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษาเลย มีครูภาษาไทยเพียง 1 คน และครูภาษาอังกฤษเพียง 1 คน
เท่านั้นที่ใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษา นอกจากนั้นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยสังคมศึกษาและคณิตศาสตร์
ทุกคนสอนโดยใช้ห้องเรียนธรรมดา

อาจารย์ผู้สอนทุกมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมหาวิทยาลัยสังคมศึกษา พณานัมยและ
ภาษาอังกฤษ วิชาวิศุและอุปกรณ์สำหรับใช้ในการสอน เจ้าหน้าที่ทะเบียน วิชาแคลนวิศุและ
อุปกรณ์ที่จำเป็นต่องใช้ในงานทะเบียน ส่วนเจ้าหน้าที่ห้องสมุดก็ขาดแคลนแบบเรียนและหนังสือ
อ่านประกอบสำหรับรายวิชาต่าง ๆ

เอกสารประกอบการใช้หลักสูตร มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนหลักสูตรและคู่มือหลักสูตร
ประมวลการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมหาวิทยาลัยสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ
ขาดโครงการสอน ขาดแบบเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบเรียนสำหรับรายวิชาต่าง ๆ ใน
มหาวิทยาลัยสังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์ ขาดหนังสืออ่านประกอบ และคู่มือการ
ประเมินผลการเรียน

เนื้อหาวิชา การบรรจุเนื้อหาในหลายมหาวิทยาลัยไม่เหมาะสม กล่าวคือ หลักสูตรบรรจุ
เนื้อหาวิชามากเกินไป จนทำให้เกิดผลเสียหลายประการ คือ ทำให้อาจารย์ผู้สอนต้องรีบสอนเพื่อ
ให้ครอบคลุมเนื้อหา นักเรียนไม่มีเวลาพอสำหรับศึกษาตนเอง และอาจารย์ผู้สอน
ไม่มีเวลาพอเพียงสำหรับใช้ตรวจงานของนักเรียน วิชาที่ประสบปัญหาชอนี้มากที่สุดคือ วิชา
วิชาภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และศิลปศึกษา นอกจากนั้นยังมีปัญหา
เกี่ยวกับการปรับเนื้อหาวิชาในบางมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับสภาพของชุมชนและจัดเนื้อหาวิชา
ในมหาวิทยาลัยให้ตรงกับความสนใจของนักเรียน

การประเมินผล โรงเรียนส่วนใหญ่ให้อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ออกข้อสอบ ซึ่งอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มักใช้การสอบข้อเขียนแบบอัตนัยและปรนัย และเป็นผู้ให้ระดับคะแนนแก่นักเรียนเอง นอกจากนั้นอาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลให้ครบทั้ง 4 ทักษะ

งบประมาณ โรงเรียนขาดงบประมาณสำหรับบริหารงานในโรงเรียน กล่าวคือ หมวดวิชาต่างๆ ใ้รับงบประมาณไม่เพียงพอกับความต้องการ จึงมีผลกระทบกระเทือนต่อการเรียนการสอน หมวดวิชาที่ประสบปัญหานั้นน้อยกว่าหมวดวิชาอื่น ๆ คือ หมวดวิชาภาษาไทย และคณิตศาสตร์ นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ยังขาดงบประมาณสำหรับใช้จัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในงานค่านแนะแนว ทะเบียน วัสดุการศึกษา และห้องสมุด

อภิปรายผลของการวิจัย

การที่กระทรวงศึกษาธิการ เปลี่ยนแปลงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายโดยยกเลิกหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับพุทธศักราช 2503 และประกาศใช้หลักสูตรฉบับพุทธศักราช 2518 เป็นการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรอย่างกระตั้นหัน และขาดขบวนการและวิธีการที่ถูกต้องในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร กล่าวคือเป็นการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรอย่างกระตั้นหันโดยการให้ผู้บริหาร ระดับสูงเป็นผู้รับผิดชอบในการร่างหลักสูตร แต่เพียงฝ่ายเดียว บุคลากรอื่น ๆ เช่น ผู้บริหาร โรงเรียน ครู นักเรียน และประชาชนในชุมชน แทบมิได้มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตร ขอบบพร่องนี้ก่อให้เกิดช่องว่างขึ้นระหว่างผู้กำหนดนโยบายการปรับปรุงหลักสูตร และผู้ดำเนินการปรับปรุง (อาจารย์) ทั้งนี้เพราะผู้ทรงคุณวุฒิ หรือนักวิชาการมีความโน้มเอียงที่จะเสนอแนะหรือกำหนดนโยบายอะไรก็ตาม ซึ่งอาจารย์หรืออาจารย์ใหญ่ในฐานะผู้รับไปปฏิบัติ ไม่สามารถจะเข้าใจได้ เป็นเหตุให้การปฏิบัติไม่เกิดผลสมตามที่กำหนดไว้ในนโยบาย ยิ่งกว่านั้น วิธีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรแบบนี้ยังไม่ส่งเสริมแรงคลใจในการที่จะปฏิบัติตามนโยบายที่ได้รับมา ทั้งนี้เพราะผู้ปฏิบัติมักคิดว่าไม่เป็นประโยชน์แต่เป็นแบบมีคมีอชก นอกจากนั้น กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรฉบับใหม่ทั่วประเทศโดยมิได้ทดลองใช้หลักสูตรฉบับใหม่ในโรงเรียนบางโรงเรียนเสียก่อน เพื่อสำรวจปัญหาเกี่ยวกับตัวหลักสูตร และการนำหลักสูตร

ไปใช้ และดำเนินการแก้ไขปัญหานั้น ๆ ที่เกิดขึ้นเสียก่อน ทำให้โรงเรียนต่าง ๆ ที่ใช้หลักสูตรฉบับใหม่ประสบปัญหาในการนำหลักสูตรฉบับดังกล่าวไปใช้มาก เช่น ปัญหาการขาดการอบรมบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน การขาดครู การขาดสถานที่ วัสดุ และอุปกรณ์ที่จำเป็น การขาดแคลนเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร และปัญหาอื่น ๆ อีกมาก ฉะนั้นในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรครั้งต่อไป กระทรวงศึกษาธิการควรเปิดโอกาสให้ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ นักเรียน และประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตรให้มากขึ้นกว่าเดิม เพราะจะช่วยให้สาระสำคัญต่าง ๆ ในหลักสูตร มีความเหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้ใช้หลักสูตร และจะช่วยให้ผู้บริหาร อาจารย์ นักเรียน และประชาชน เข้าใจหลักสูตรใหม่อย่างลึกซึ้ง เพราะตนเองเป็นผู้มีส่วนร่วมด้วย และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ อันจะมีผลให้การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ประสบผลสัมฤทธิ์ตามจุดหมายของหลักสูตร นอกจากนั้นก่อนการประกาศใช้หลักสูตรใหม่ทั่วประเทศควรจะนำหลักสูตรที่ร่างเสร็จไปทดลองใช้ในขอบเขตจำกัดก่อน เพื่อสำรวจและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จนแน่ใจว่าการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรครั้งนี้ได้ผลดีแล้ว

จากการวิจัยเรื่อง การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับพุทธศักราช 2518 ในเขตศึกษา 7 ทำให้ทราบปัญหาการใช้หลักสูตรฉบับใหม่ของโรงเรียนในเขตศึกษา 7 มีปัญหาในการใช้หลักสูตรฉบับใหม่หลายข้อที่น่าสนใจ และควรจะนำมาอภิปราย ปัญหาเหล่านี้ได้แก่

1. ปัญหาคนบุคลากร จากผลของการวิจัย ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับความพอใจของบุคลากรที่จะรับผิดชอบงานคนต่าง ๆ ในโรงเรียน กล่าวคือ ขาดอาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมวดวิชาสังคมศึกษา ศึกษานามัย และศิลปปฏิบัติ สำหรับเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ปรากฏว่าโรงเรียนมีปัญหาความเพียงพอของเจ้าหน้าที่แะแน่มากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด และเจ้าหน้าที่ทะเบียน บุคลากรต่าง ๆ เหล่านี้เป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนบรรลุเป้าประสงค์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคืออาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาต่าง ๆ มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมากที่สุด เพราะการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรก็คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ถ้าอาจารย์ผู้สอนซึ่งเป็นผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติไม่

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน นักเรียนก็ยังคงมีการเรียนรู้ในสภาพเดิม มิได้มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปตามที่หลักสูตรใหม่ต้องการ

จากปัญหาการขาดแคลนบุคลากรนี้ ย่อมมีผลเกี่ยวโยงไปสู่ปัญหาการเปิดสอนรายวิชาต่าง ๆ ตามโปรแกรม และการเปิดสอนวิชาเลือก กล่าวคือโรงเรียนจะไม่สามารถเปิดสอนรายวิชาต่าง ๆ ตามโปรแกรมและวิชาเลือกให้นักเรียนได้เลือกเรียนอย่างกว้างขวาง ปัญหานี้ย่อมเป็นการขัดกับจุดหมายของหลักสูตรที่ต้องการให้โรงเรียนเปิดสอนรายวิชาต่าง ๆ ดังกล่าว

นอกจากนั้น จากผลของการวิจัย ปรากฏว่า โรงเรียนขาดเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ เจ้าหน้าที่แนะแนว เจ้าหน้าที่ห้องสมุด และเจ้าหน้าที่ทะเบียน ยิ่งกว่านั้นเจ้าหน้าที่เหล่านี้ยังต้องทำหน้าที่สอนด้วย ทำให้ไม่มีเวลาพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงควรริบบรรจุอาจารย์ผู้สอนให้เพียงพอ และตรงกับความต้องการของโรงเรียน และควรพิจารณาเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนควรลดชั่วโมงสอนของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายให้ลดน้อยลง เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้มีเวลาเพียงพอสำหรับรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

ปัญหาค่าบุคลากรอีกปัญหานึงก็คือ บุคลากรทุกฝ่ายขาดการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ มีผู้บริหารร้อยละ 25.00 เจ้าหน้าที่ร้อยละ 23.21 อาจารย์ผู้สอนร้อยละ 71.43 หัวหน้าหมวดวิชาการร้อยละ 20.23 ไม่เคยเข้ารับการอบรมเลย การที่บุคลากรดังกล่าวขาดการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ ย่อมทำให้บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ที่สำคัญคือผู้บริหารอาจดำเนินนโยบายในโรงเรียนไม่สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ และอาจารย์ผู้สอนย่อมมีปัญหาเกี่ยวกับวิธีการสอน การกำหนดรายละเอียดยของเนื้อหาวิชาและการประเมินผล สภาพเช่นนี้ย่อมมีผลกระทบกระเทือนต่อการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่เพราะจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเฉพาะตัวหลักสูตรเท่านั้น แต่สภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนยังเหมือนเดิม ซึ่งก็ย่อมหมายความว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรครั้งนี้ไม่ประสบผลสำเร็จ

การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในการสอนเป็น เรื่องสำคัญสำหรับหลักสูตรฉบับใหม่ เพราะหลักสูตรฉบับใหม่มุ่งให้อาจารย์ผู้สอนตั้งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในการสอน การตั้งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในการสอนจะช่วยให้อาจารย์ผู้สอนทราบว่า หลังจากการให้ประสบการณ์แก่นักเรียนในแต่ละชั่วโมง นักเรียนควรจะมีพฤติกรรมอย่างไร และอาจารย์ควรจะมีกิจกรรมการสอนอย่างไร นอกจากนั้นยังง่ายแก่การประเมินผลการเรียนการสอน จากผลของการวิจัย อาจารย์ผู้สอนจากหลายมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมหาวิทยาลัย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

อีกปัญหาหนึ่งก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับวิธีสอน จากผลการวิจัยปรากฏว่าอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ในทุกมหาวิทยาลัยสอนโดยการบรรยายมาก ถ้าพิจารณาตามหลักสูตรที่ถูกต้องแล้ว อาจารย์ผู้สอนในแต่ละมหาวิทยาลัยควรจะใช้วิธีสอนที่แตกต่างกันไปบ้าง เพราะลักษณะของเนื้อหาวิชาในแต่ละมหาวิทยาลัยหรือแต่ละรายวิชามีลักษณะแตกต่างกัน อาจารย์ผู้สอนจึงควรใช้วิธีสอนที่แตกต่างกันในแต่ละวิชา เช่น ในการสอนวิทยาศาสตร์ ควรเน้นเรื่องการทดลอง และปลูกฝังทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ หรือในการสอนวิชาภาษาไทยไม่ควรใช้การบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว ควรใช้การอภิปราย การรายงาน และการแสดงละครควย และในการสอนวิชาวรรณคดีไทยควรสอนในเชิงวิจารณ์ควย ส่วนการสอนวิชาสังคมศึกษา ควรเน้นเรื่องการสอนแบบสืบสวนสอบสวน การสอนแบบแก้ปัญหา การสอนแบบโครงการ และการให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาคณาจารย์ขาดการอบรม กระทรวงศึกษาธิการจึงควรริบคำเนิการจัดการ อบรมอาจารย์ทุกฝ่ายให้ เข้าใจ เกี่ยวกับการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ปฏิบัติในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรมีการอบรมอาจารย์ผู้สอนในทุกมหาวิทยาลัย เกี่ยวกับการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในการสอนและวิธีการสอนที่เหมาะสมกับแต่ละรายวิชา

2. ปัญหาความรู้สึก อุปกรณ และสถานที่ ปัญหานี้เป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากหลักสูตรฉบับเก่า และเป็นปัญหาที่เพิ่มพูนขึ้นเมื่อเปลี่ยนมาใช้หลักสูตรฉบับใหม่ เพราะการเรียนการสอนในหลักสูตรใหม่นี้จะทำให้บรรลุตามจุดหมายที่ตั้งไว้ การเรียนการสอนในทุกมหาวิทยาลัยต้องการ

วัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก จากการวิจัยนี้ปรากฏว่าโรงเรียนขาดสถานที่พิเศษสำหรับทำกิจกรรมในทุกหมวดวิชา ขาดสถานที่สำหรับให้บริการแนะแนวแก่นักเรียนและขาดห้องสมุดที่มีขนาดพอเหมาะกับจำนวนผู้ใช้ อาจารย์ผู้สอนทุกหมวดวิชาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมวดวิชาสังคมศึกษา ภาษามลายู และภาษาอังกฤษ วัสดุและอุปกรณ์สำหรับใช้ในการสอนเจ้าหน้าที่จะเป็นขาดแคลนวัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในงานทะเบียน ส่วนเจ้าหน้าที่ห้องสมุดก็ขาดแคลนแบบเรียน และหนังสืออ่านประกอบสำหรับรายวิชาต่าง ๆ

เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์และสถานที่ควรจะใช้วิธีการดังต่อไปนี้คือ

1. กระทรวงศึกษาธิการควรเพิ่มงบประมาณให้แก่กรมสามัญศึกษา เพื่อให้กรมสามารถดำเนินการสร้างสถานที่เรียนให้พอเพียงแก่ความต้องการของโรงเรียน
2. โรงเรียนในเขตการศึกษาเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือโรงเรียนมัธยมแบบประสม ที่มีความพร้อมในการใช้หลักสูตรมากกว่าโรงเรียนอื่น ๆ ควรให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนที่ยังไม่พร้อมที่จะใช้หลักสูตรใหม่โดยการให้ยืมวัสดุ อุปกรณ์การสอนและให้ใช้สถานที่บางอย่างของโรงเรียน เช่น โรงพลศึกษา หอฉายภาพยนตร์ ตลอดจนเปิดโอกาสให้นักเรียนในโรงเรียนอื่น ๆ ค้นคว้าหาความรู้ในของสมุดของโรงเรียน
3. โรงเรียนควรพิจารณาใช้สถานที่ วัสดุ และอุปกรณ์ในชุมชนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เช่น อาจใช้สนามกีฬา และโรงพลศึกษาของจังหวัด ใช้สถานที่บางอย่างของวิทยาลัยครู หรืออาจติดต่อกับศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อยืมวัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนต้องการ

3. ปัญหาการขาดแคลนเอกสารประกอบการใช้หลักสูตร จากการวิจัยนี้ปรากฏว่าผู้บริหารยังขาดเอกสารหลักสูตรและเอกสารชุดคู่มือประกอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาต่างๆ ขาดแคลนหลักสูตร คู่มือหลักสูตร ประมวลการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือประมวลการสอนสำหรับหมวดวิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ นอกจากนั้นโรงเรียนยังขาดโครงการสอน หนังสืออ่านประกอบ คู่มือการประเมินผลการเรียน และแบบเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบเรียนสำหรับรายวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาสังคมศึกษา

เพื่อแก้ปัญหานี้ กระทรวงศึกษาธิการควรผลิตเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรให้

สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ และมอบให้ทางโรงเรียนใช้อย่างพอเพียง นอกจากนั้นกระทรวง
ศึกษาธิการและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ควรจะส่งเสริมหรือให้กำลังใจแก่ผู้แต่งหนังสือแบบเรียนหรือ
หนังสืออ่านประกอบ อาจทำโดยการจัดการประกวดหรือให้ทุนแก่ผู้แต่งก็ได้

4. ปัญหาด้านเนื้อหาวิชา จากผลการวิจัยปรากฏว่า การบรรจุเนื้อหาวิชาในหมวด
วิชาไม่เหมาะสม กล่าวคือหลักสูตรบรรจุเนื้อหาวิชามากเกินไปจนทำให้เกิดผลเสียหลายประการ
คือ ทำให้อาจารย์ผู้สอนต้องรีบสอนเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา นักเรียนไม่มีเวลาพอสำหรับศึกษา
ค้นคว้าด้วยตนเอง และอาจารย์ผู้สอนไม่มีเวลาพอเพียงสำหรับใช้ตรวจงานของนักเรียน
หมวดวิชาที่ประสบปัญหาข้อนี้มากคือ หมวดวิชาภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยา-
ศาสตร์ และศิลปศึกษา นอกจากนั้นยังมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับเนื้อหาวิชาในบางหมวดวิชาให้
สอดคล้องกับสภาพของชุมชน และจัดเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาที่พิถีพิถันกับความสนใจของนักเรียน

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ หรือกลุ่มโรงเรียนควรพิจารณาปรับปรุงเนื้อหา
วิชาในหลักสูตรเสียใหม่ โดยคัดข้อละเอียดปลีกย่อยที่ไม่จำเป็นออก บรรจุเฉพาะเนื้อหาวิชาที่
เป็นหลักการและความคิดรวบยอดที่มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ และควรกำหนดระยะเวลาการ
สอนแต่ละรายวิชาให้เหมาะสมทั้งวิชาที่เป็นภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

5. ปัญหาด้านการประเมินผล จากการวิจัยนี้ปรากฏว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีวัดผล
แบบให้อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ออกข้อสอบ และมักใช้การสอบข้อเขียนแบบอัตนัยและปรนัย และให้
ครูผู้สอนเป็นผู้ให้ระดับคะแนนแก่นักเรียน ในการใช้หลักสูตรใหม่ทางกระทรวงศึกษาธิการอนุญาต
ให้โรงเรียนจัดการและรับผิดชอบในการประเมินผลการเรียนของนักเรียนโดยร่วมมือกันระหว่าง
กลุ่มโรงเรียน แต่จากผลการวิจัย กลุ่มโรงเรียนในเขตการศึกษา 7 ยังมิได้ดำเนินการใด ๆ
เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนของนักเรียนเลย อาจารย์ส่วนใหญ่ยังคงออกข้อสอบเองโดย
ใช้ข้อเขียนแบบอัตนัยและปรนัย และเป็นผู้ให้ระดับคะแนนแก่นักเรียน

นอกจากนั้น จากผลการวิจัยปรากฏว่า อาจารย์ในหมวดวิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
มีปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนให้ครบทั้ง 4 ทักษะ และมีปัญหาเกี่ยวกับความชัดเจนของ
ระเบียบการประเมินผล

ดังนั้นโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 7 ควรร่วมกันวางนโยบายและแนวปฏิบัติ

ในการประเมินผลการเรียนร่วมกัน และทางกระทรวงศึกษาธิการควรริบคำเนิการอบรมครู
ผู้สอนทุกหมวดวิชาเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรฉบับใหม่

6. ปัญหาความงบประมาณ งบประมาณเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้
การบริหารหลักสูตร ประสบผลสำเร็จ ถ้าโรงเรียนขาดงบประมาณย่อมมีปัญหาโยงถึง ปัญหา
การขาดอาจารย์ ขาดวัสดุ อุปกรณ์และสถานที่ต่าง ๆ ที่จำเป็น และปัญหาอื่น ๆ อีก ซึ่งปัญหา
เหล่านี้จะเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร จากผลการวิจัยปรากฏว่าโรงเรียน
ขาดงบประมาณสำหรับบริหาร โรงเรียนตามหลักสูตรใหม่ ฉะนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงควร
จัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนต่าง ๆ เพื่อใช้ในการบริหารโรงเรียนให้เพียงพอ

ขอเสนอแนะ

1. การวิจัยนี้ยังไม่สมบูรณ์เพราะเพิ่งใช้หลักสูตรฉบับใหม่ได้เพียง 1 ภาคเรียน จึง
ควรมีการวิจัยซ้ำอีกครั้งหนึ่งเมื่อเวลาผ่านไปมากกว่านี้
2. ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปในโรงเรียนอาชีวศึกษาและโรงเรียนราษฎร์
3. ควรขยายขอบเขตของกลุ่มประชากร โดยให้นักเรียนเป็นกลุ่มประชากร
4. ควรจะทำการวิจัยปัญหาของแต่ละหมวดวิชาโดยละเอียดลึกซึ้งลงไป โดยให้มี
คณะกรรมการประเมินผลการใช้หลักสูตรของแต่ละภาค และแบบสอบถามอาจจะกระทำได้โดย
ใช้ผู้เชี่ยวชาญส่วนกลางร่วมกับผู้บริหารหรือนักวิชาการส่วนท้องถิ่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย